

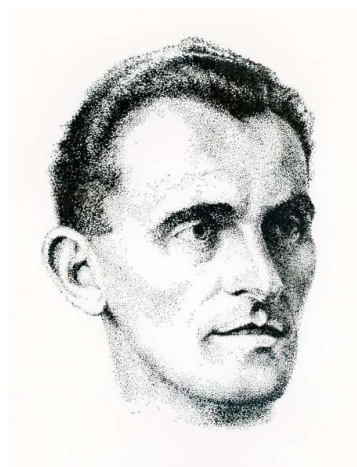
Oldřich Pokorný – táborník a lyžař

V roce 2018 si připomínáme Sokole Třebíč 80 let od začátku táboření a pobytu v přírodě. Rád bych Vás ve dvou keších seznámil s životy a osudy jeho zakladatelů. Přijměte tedy pozvání (kromě odlovu keše) i k přečtení několika odstavců o Oldřichu Pokorném, který je jedním z nich.

Dalším z ne nepodstatných důvodů , proč založit tuto keš, bylo i to, že rodina mojí ženy se přátelila a přátelí s manželkou a potomky Oldřicha Pokorného

Keš jsem mohl založit poblíž Třebíče, kde Oldřich Pokorný působil v naší jednotě. Myslím si, že umístit ji nedaleko jeho rodiště je symboličtější. Kromě informací o začátcích pobytu v přírodě v Sokole Třebíč se čtenáři tohoto listingu dozví i o působení Oldry (jak mu kamarádi říkali) v lyžařském sportu. I zde zanechal svoji nesmazatelnou stopu.

Listing je rozdělen do několika částí a protože byl Olda vynikajícím lyžařem, dovolil jsem si je nazvat „stopami“. V jeho případě se všechny stopy křížily a prolínaly, aby nakonec vynikly jako jeden celek.

Stopa první – stopa života

Oldřich Pokorný se narodil 6. března 1909 v Horní Bobrové, kde vyrůstal v domě na náměstí (během cesty ke keši se u něj zastavíme). Jeho otec byl velmi všestranný člověk. Živil se jako rolník a obchodník, později jako kontrolor Občanské záložny. Kromě toho byl členem a činovníkem mnoha spolků (režisér ochotnického divadelního spolku Pokrok, člen a později velitel spolku dobrovolných hasičů). V letech 1922 – 1927 stál i v čele obce. Pro Oldřivo další směřování mělo ale největší význam tátovo zapojení do místní sokolské jednoty, kterou pan František Pokorný v roce 1900 spoluzakládal a později byl jejím náčelníkem. Společně se svým synem Oldřichem se pak postaral i o vybudování místní sokolovny, neboť do té doby se cvičilo pouze v místnosti jednoho z domů.

Sokolovna v době postavení

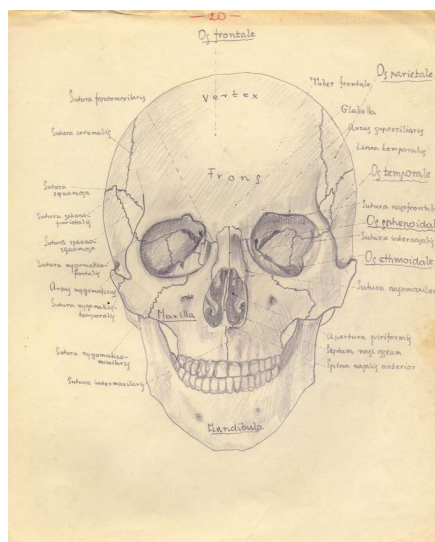
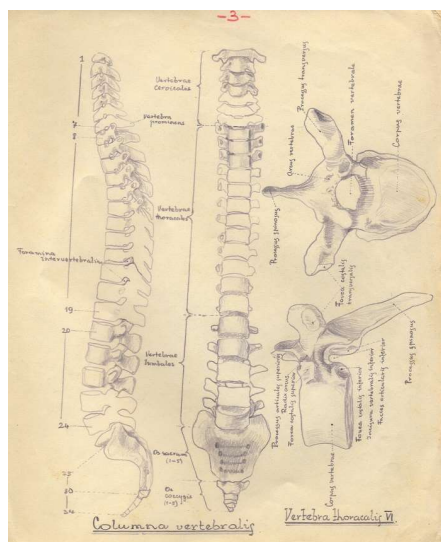
Foto ze současnosti

Když byla tato budova (nachází se v Dolní Bobrové), postavená ve funkcionalistickém stylu dokončena, využívala se od svého otevření dne 17. srpna 1930 nejen jako sokolovna, ale také jako školní tělocvična a v neposlední řadě jako kinosál, jehož fungováním se splácely dluhy ze stavby.

Po studiu na reálném gymnáziu v Novém Městě na Moravě vystudoval na Masarykově univerzitě v Brně obor tělovýchova a matematika.

Během studií, které vzhledem k tělovýchovnému zaměření obsahovaly i podrobné poznání anatomie lidského těla, se projevil i Oldřův kreslířský talent. Na obrázcích si můžete prohlédnout podrobně zpracované nákresy části kosterní soustavy včetně latinských výrazů.

Po skončení studií se vydal na svoje první působiště ve stavu pedagogickém do Pelhřimova, kde vyučoval na reálném gymnáziu. Pro třebíčský Sokol bylo obrovským štěstím, že v roce 1938 přišel do našeho města, kde působil jako profesor na třebíčském gymnáziu a zároveň se zapojil do činnosti místní sokolské jednoty.

Stopa druhá – táboření v Sokole Třebíč

Psal se rok 1938 a v Evropě se schylovalo k druhé světové válce. V temném ovzduší blížícího se válečného konfliktu se Československá obec sokolská připravovala na svůj již X. všesokolský slet, kterým členové Sokola vyjadřovali odhodlání bránit svoji zemi před hitlerovským Německem.

A právě v této době se v Třebíči začíná dlouhá (byť několikrát přerušená) historie sokolského táboření. Její začátek můžeme vysledovat právě v roce 1938, kdy do našeho města přicházejí dva středoškolské profesori – Oldřich Pokorný a Jaroslav Jurenka. Oba byli již od mládí členy Sokola a tak pro ně bylo naprosto přirozené, že se okamžitě zapojili do práce v třebíčské sokolské jednotě.

Ve třicátých letech se v Sokole začalo zejména díky náčelnici Marii Provazníkové začaly prosazovat na svou dobu pokrokové formy cvičení a také (do té doby vedením České obce sokolské odmítaný) pobyt v přírodě. Oba pedagogové kolem sebe shromáždili skupinu dorostenců a začali s nimi podnikat výpravy do přírody a hlavně začali jezdit na letní tábory.

První stanový tábor se uskutečnil hned o rok později. Na louce u Horského potoka poblíž rybníka Vidlák u Opatova vyrostly jednoduché podsadové stany s plachtami ve tvaru jehlanu a pro tehdejší účastníky začalo úžasné prázdninové dobrodružství. Tábořilo se na zelené louce a táborníci se museli postarat o vše potřebné k životu v přírodě. Jedna fotografie, která se dochovala v archivu naší jednoty je vzpomínkou na první tábor. Ve znaku tábora jsou na památku zakladatele pobytu v přírodě v naší jednotě umístěna písmena O. P.

PRVNÍ TÁBOR SOKOLA TŘEBÍČ V ROCE 1939

Dřeváčkový tábor v roce 1940 probíhal již za dohledu německých okupantů. Tábor probíhal na stejném místě, osmadvacet účastníků bylo ubytováno v jediném, dvanáct metrů dlouhém

přístřešku. Tábor probíhal v neustálých obavách, že třeba hned dne následujícího může být zrušen. Ani na stožáru nesměla být vyvěšena státní vlajka. Poslední týden již nesl název „Tábor Okresní péče o mládež“, neboť název Sokol byl nacistům trnem v oku. Během tábora vyřezávali jeho účastníci na 180 malých dřeváčků, zdobených malbami a proto se dřeváček dostal jak do názvu, tak i do znaku tábora. Smutným zakončením tohoto tábora bylo jeho rozpuštění den před plánovaným koncem.

O rok později již byl tábor zakázán zcela. Ale i přes zákaz pořádat stanový tábor se skupina třebíčských táborníků vydala na cyklistické putování po Českomoravské vrchovině.

Asi desítku táborníků vyjela 6.července 1941 na kolech z Třebíče a s sebou si vezli jen nejnужnější výbavu. Přes Velké Meziříčí dojeli do Oldovy rodné obce, kde ve statku Pokorných přenocovali. I během dalších nocí využívali možnost přenocování u známých lidí. Malá výprava tak projela celou Vysočinu směrem k Litomyšli a účastníci tábora navštívili mimo jiné hrady Pernštejn a Zubštejn, prohlédli si Vír, Poličku, renesanční Litomyšl i Nové Město na Moravě. Když se čtvrtého dne vrátili do Třebíče, asi nikdo z mladých táborníků netušil, že se se svými vedoucími vidí naposledy. Krátkou a průkopnickou etapu táboření v Sokole Třebíč se podařilo umlčet jen na dobu válečných let. Ihned po válce navázali následovníci Oldy Pokorného a Jaroslava Jurenky na jejich odkaz a pokračovali v této krásné tradici.

Stopa třetí – láska k lyžování

Další, neméně důležitou oblastí, kde Olda Pokorný dosáhl významných úspěchů, bylo lyžování. Snad za to mohlo to, že se narodil v kraji, který je pro lyžování předurčen. Lyžování se věnoval od mládí, ale významných úspěchů dosáhl zejména během vysokoškolského studia, když se v roce 1934 stal ve švýcarském Wengenu akademickým mistrem světa v závodě sdruženém. Věnoval se jak běhu na lyžích, tak i skokanských disciplínám.

Na fotografii je zachycen při skokanském tréninku na Pustevnách v Beskydech. Fotografie vznikla během jeho působení v klubu Univerzita Brno v roce 1936.

Kromě závodění za univerzitní klub se Oldřich Pokorný účastnil i závodů, vypisovaných v rámci České obce sokolské. Sokolská župa plukovníka Švece pořádala před II.světovou válkou lyžařské závody v okolí Třebíče a také na Čerínku u Jihlavy. Výsledkových listin se z této doby moc nezachovalo, ale v těch z roku 1939 se můžeme dočíst, že Olda zvítězil jak v závodě, konaném 12.ledna v Bedřichově (kategorie 21 – 32 let), tak i v dalším závodě v Třebíči, který měl start a cíl na sokolském stadionu pod Kostelíčkem. Zde zvítězila i jeho manželka Mirka Pokorná.

O svých úspěších na sportovním poli si vedl podrobnou dokumentaci v podobě výstřižků z novin, výsledkových listin i diplomů. Malou ukázkou si můžete prohlédnout v dalším obrázku. Všechny diplomy zabavilo při zatýkání gestapo.

Z lyžařských závodů Svazu Slovenského Sokolstva a Československá obce sokolská na Radhoši—Pustevně v únoru 1936.
a) Hromadný start (v popředí br. Bělik, duše závodů), b) Levý Krčín při startu na 50 km.
c) Pohled s můstku na plochu dojezdu po ukončení závodu, d) Franta Kalous z Kunvaldu (předtím usměvavý závodník), e) Náčelník ČOS, Dr. Klingner a náčelník SKJ, Dr. Pichler.
f) Dr. Müller, zpravodaj ČOS (i v plné příči vesely), g) Zpěv. Pokorný, úspěšný vojenský závodník, h) Závěry, závodník SKJ dohání do

VOJEN.LYŽAŘ.ZÁVODY
ÚTVARŮ OBLASTI ZEM. VOJENSKÉHO
VELITELSTVÍ V BRNĚ

Čtvrtek 20. února 1936:
V 900 hodin:
rozestavný běh 4 x 10 km pro všechny třídy mužů.
Závod šlečných vojenských hlídek (1 důst.,
1 podd. a 3 podd. neb vojini) na trati 30 km
s překážkami a se střelbou.

NA PUSTEVNÁCH
ŽELEZ. STANICE FRENŠTAT P. R.
20.-24. ÚNORA 1936

Výsledky závodu Šti šlečných vojenských hlídek na 30 km se střelbou.

I. hlídka 6. divise velitel por. pěch. Josef Iráček škola zál. důst. 6. div.
Ser. 2sl. Josef Ernaš ml. 3.

II. hlídka 7. divise velitel ypor. pěch. v d. 3. sl. Martin Husárik hran. pr. 7
svob. Frant. Fitzsche
" " " " " " " "

III. hlídka 6. divise velitel ypor. pres. sl. pom. zdrav. Oldřich Pokorný
des. Jaroslav Pavliš, ppl. 10 JSK
voj. Frant. Müller, ppl. 43
voj. Bedřich Olbricht ppl. 44.
voj. Rad. Procházka dšl. pl. 100

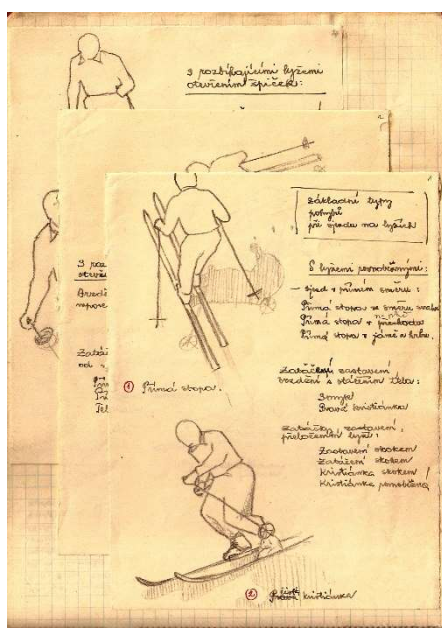
čas 5.05.30, výsledek střelby 4/40, bodů za běh 106.78, za střelbu 240,

Čtyři medaile, které vybojoval, schovávala jako památku jeho manželka. Získal je v IX. Přeboru Beskyd v roce 1933 (zlato a stříbro). Na další je vyryt nápis Přeborník země Moravskoslezské

1933. Nejstarší z nich (z roku 1931) je zlatá medaile za vítězství v závodech sdruženém na VII. akademických přeborech ČSR v běhu na lyžích .

Závodní kariéra nebyla jedinou oblastí, v níž Olda Pokorný v rámci lyžařského sportu působil. Stal se i cvičitelem v rámci Svazu lyžařů republiky Československé a během krátkého působení v profesi pedagoga se také věnoval výchově dalších adeptů lyžování.

Ve třicátých letech, kdy se u nás lyžování na závodní úrovni teprve rozvíjelo, byl zřejmě nedostatek příruček pro lyžování. Zde opět mohl prokázat svůj jak kreslířský talent, tak zároveň pedagogické schopnosti, když vlastnoručně vytvořil odborný text o lyžování, doplnění metodickými pokyny včetně obrázků. Sešit se skládal mimo jiné z vyučovacích plánů, zásad lyžování, terminologie, popisu jednotlivých technik a schematických nákresů. Tiskem však nikdy nebyl vydán.

Stopa čtvrtá – zatčení gestapem

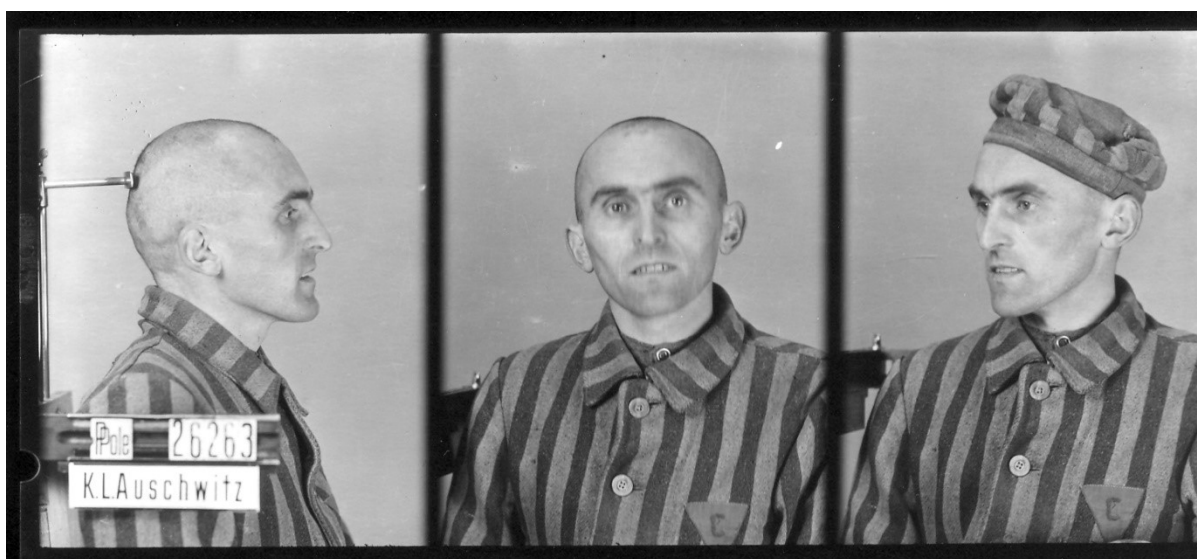
V roce 1941 nacistická moc nutně potřebovala v Protektorátu upevnit svoji pozici. Svoje nepřátele spatřovala zejména v dobře organizovaných spolcích, jako byly Junák či Sokol. A proto nebylo divu, že přípisem říšského protektora Konstantina von Neuratha z 12. dubna 1941 byla činnost Československé obce sokolské, žup i jednot, jakož i připojených spolků zastavena. Důvodem bylo zřejmě i to, že do struktur Sokola se zapojili i členové Junáka, které postihl stejný osud dříve.

To nejhorší však naši organizaci čekalo na podzim. V noci ze 7. na 8. října 1941 zahájilo gestapo Akci Sokol . Tato spočívala v okamžitém a masovém úderu proti širšímu vedení Československé obce sokolské. Zatýkání se netýkalo jen činovníků z ústředí ČOS, ale i významných představitelů žup a tělocvičných jednot. Statistiky hovoří o přibližně 1500 členech Sokola, kteří byli posláni do koncentračních táborů, odkud se již ve velké většině nikdy nevrátili.

Stejný osud postihl i Oldu Pokorného, když jej v jeho bytě v Třebíči zatkl nad ránem gestapo a odvezlo do Jihlavy. V jeho průvodních dokumentech se objevila věta, předznamenávající hořký konec : „Návrat nežádoucí !“.

Ve stejném období byli zatčeni i další činovníci třebíčského Sokola – Jaroslav Jurenka a Jaroslav Kořínek. Ti byli sice z vazby v Jihlavě propuštěni, ale po krátké době je gestapo opět zatkl a téměř okamžitě byli popraveni.

Z Jihlavy byl O. Pokorný převezen do Brna, odkud byl 31.ledna 1941 transportován do

koncentračního tábora v polské Osvětimi. Zde byl registrován pod číslem 26263 jako politický vězeň a zde také jeho životní cesta o dva měsíce později skončila.

Stopa pátá – odkaz Oldřicha Pokorného

Tím nejdůležitějším, čím si dodnes v naší jednotě zakladatele táboření připomínáme, je od roku 1970 (kdy byl Sokol Třebíč po době komunistického zákazu obnoven) nikdy nepřerušovaná řada táborů, doplněná pestrou činností tábornických oddílů.

Na svého profesora nezapomněli ani pedagogové z třebíčského gymnázia, jehož byl v roce 1945 po osvobození jmenován ředitelem in memoriam. Při této příležitosti mu byla v budově gymnázia odhalena pamětní deska.

V Třebíči je Oldovo jméno připomenuto ještě na jedné pamětní desce. Vy, kteří máte odlovenou keš Třebíčská sokolovna (proklik), jste ji měli při procházce městem na zdi kulturního domu Fórum. A pokud se na tuto keš snad chystáte, nezapomeňte se u desky zastavit.

Příznivcům běžeckého lyžování z Třebíče i širšího okolí bude jistě známý název závodu Memoriál Oldřicha Pokorného. Ten založili profesori třebíčského gymnázia na jeho počest a jeho první ročník se běžel v roce 1947. Start i cíl byly v prostoru sokolského stadionu pod Kostelíčkem a putovní pohár (který dodnes přebírají vítězové jednotlivých ročníků tohoto závodu v kategorii mužů) věnoval profesorský sbor třebíčského gymnázia. Závod, který se od té doby koná nepravidelně, což bylo způsobeno jednak zákazem Sokola v padesátých a šedesátých letech, v poslední době zejména zimami s nedostatkem sněhu.

A protože se tato keš nachází v Bobrové, zastavte se na návsi u domu číslo 174. Zde byla dne 30.května 2009 umístěna na Oldově rodném domě pamětní deska, z jejíhož odhalení naleznete několik fotografií.

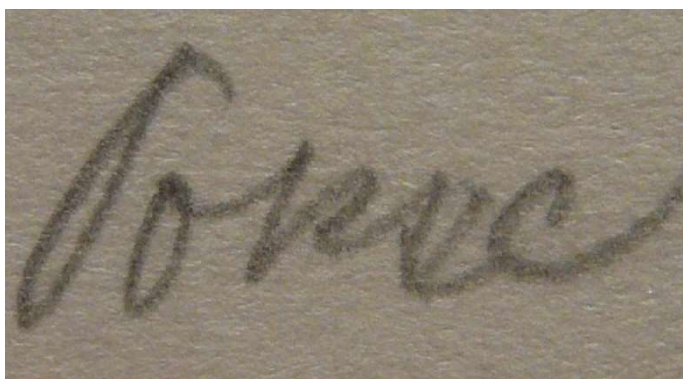

Na
dole je

fotografii vpravo
syn Oldřicha
Pokorného Oldřich
Pokorný ml. se

svou ženou. I on po svém tátovi zdědil lásku k Sokolu i lyžování.

Dočetli jste až sem? V tomto případě jsem velmi rád. Nyní se můžete vypravit najít keš.

Jak ke keši :

Keš je lehkou multikeší. Pro výpočet finálních souřadnice Vám bude stačit navštívit výchozí souřadnice

N 49°1(B-D).(D-A)(C-4xA)(B)'

E 15°5(C-A).(D-D)(C+A)(B-A)'

Asi nemusím připomínat, že výsledkem každé závorky je jedno číslo. Rozhodně je tedy nenásobte mezi sebou. Máte vypočteno? Tak vzhůru ze keší...

Nechtěl jsem keš zakládat přímo v obci, proto Vás čeká krátká procházka. Kousek cesty se ale můžete svézt i autem či na kole.

V kešce naleznete razítko a samolepky. Ty jsou potřebné pro hru, kterou Sokol v rámci projektu připravil. Zájemci si mohou vzít samolepku (1 kus na hráče) nebo si otisknou razítko do hrací karty. Jako ve všech keškách sokolské série, jsou i zde větší dřevěné placky, které si můžete brát bez výměny. Pro každého pochopitelně zase jenom jeden kus. Razítko prosím neberte, je součástí kešky.

Dále jsou zde tematická CWG ke keši a k sokolskému projektu. Ta jsou určena k výměně kus za kus.

Pro "bednaře" je navíc připravena drobná odměna.

Poděkování:

- Rodině Oldřicha Pokorného za poskytnutí fotografií
- Paní doktorce Vandě Bínové za umožnění využití části její seminární práce a také za vyhledání bohaté fotodokumentace
- Lukášovi za přípravu schránky
- Tomovi Jelínkovi za přepis listingu do HTML

Literatura :

- Vanda Machová : Oldřich Pokorný (závěrečná práce, Gymnázium Třebíč, 2008)
- Jaroslav Beran – Oldřich Pokorný : Stopy na sněhu (vydáno vlastním nákladem autorů v roce 2003)
- Kroniky Sokola Třebíč

**Tato keš je součástí série *100 sokolských keší republice*,
kterou zakládá Česká obec sokolská prostřednictvím svých žup a jednot.
Série vzniká ke stému výročí založení republiky v roce 2018.**